

Renovatie Paleis van Justitie Den Haag

Ruimtelijke onderbouwing bij aanvraag BOPA
vergunning (buitenplanse omgevingsplanactiviteit)

Datum: 14 april 2025

Aanvrager: Rijksvastgoedbedrijf

Contact: postbus.rvb.beatrixkwartier@rijksoverheid.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Gevraagde afwijkingen van de bouwregels uit omgevingsplan Bezuidenhout	4
2.1 Omschrijving van afwijkingen op het bouwvlak	5
2.2 Omschrijving van afwijkingen op de bouwhoogte	12
3. Onderbouwing van verplaatsing van functieaanduiding horeca en detailhandel	19
4. Participatieproces met stakeholders uit de omgeving	24
Bijlagen	25
Onderzoek:	
○ Bijlage 1: Bezonningsonderzoek renovatie Paleis van Justitie, uitgevoerd door ABT	
Participatieverslagen:	
○ Bijlage 2: Uitnodigingsbrief aan directe burens voor gesprek over PvJ op 27 september 2023 en verslag van deze bijeenkomst	
○ Bijlage 3: Breed verstuurd bericht over projecten in Beatrixkwartier in december 2023	
○ Bijlage 4: Uitnodigingsbrief aan directe burens PvJ voor aanmelden klankbordgroep 24 januari 2024	
○ Bijlage 5: Verzameling van verslagen van drie bijeenkomsten met klankbordgroep directe burens in 2024	
○ Bijlage 6: Uitnodigingsbrief voor brede bijeenkomst PvJ renovatie	
○ Bijlage 7: Verslag en panelen van de brede inloopbijeenkomst op 13 november 2024	
Aanvullende bijlagen (14 april 2025)	
○ Bijlage 8: KLIC melding met kabels en leidingen	
○ Bijlage 9: notitie milieuaspecten	
○ Bijlage 10: notitie mobiliteit	
○ Bijlage 11: notitie windhinder	
○ Bijlage 12: tekeningenset	

1 Inleiding

Aanleiding

Het Rijksvastgoedbedrijf is eigenaar van het Paleis van Justitie Den Haag (PvJ), een belangrijke maatschappelijke plek in de stad van vrede en recht. Het Paleis van Justitie is gebouwd in 1976 door architect [REDACTED] (Bouwdeel P1) en in de jaren '90 is er verbouwd en aangebouwd onder leiding van architect [REDACTED] (Bouwdeel P2). Na onderzoek naar alternatieve locaties, die niet gevonden zijn, is besloten om een grootschalige, integrale renovatie te doen van het in- en exterieur. Het gebouw is toe aan een grootschalige renovatie, waarbij het pand wordt 'vernieuwbouwd': een renovatie waarbij het gebouw bouwkundig en installatietechnisch het niveau van nieuwbouw krijgt en daarmee een energiezuinig, functioneel, passend en toekomstbestendig Paleis van Justitie wordt. Daardoor kan er de komende tientallen jaren recht gesproken worden in een aangenaam, aansprekend en gezaghebbend gebouw (figuur 1).

Proces tot nu toe

In januari 2021 is door het Rijksvastgoedbedrijf en de gebruikers van het Paleis van Justitie (PvJ) besloten tot een integrale renovatie van het gehele complex, dus van P1 en P2. Hierbij blijft tijdens de uitvoering van de renovatie het primaire proces van Openbaar Ministerie, de Rechtspraak doorgaan in het gebouw.

Op dit moment is het project in de ontwerpfase/planvormingsfase waarbij tot medio 2025 het Definitief Ontwerp wordt uitgewerkt door het Consortium PvJ, bestaande uit ingenieurbureau [REDACTED] architecten, [REDACTED] architecten in samenwerking met [REDACTED] + [REDACTED] Landschapsarchitecten.

Over de voortgang van het project en het ontwerp is sinds 1,5 jaar regelmatig contact en afstemming met de gemeente Den Haag (afdelingen DSO, VOV, ACOR, Welstand). Met de betrokken planoloog (en collega's van DSO en V&T) van de gemeente Den Haag is meerdere malen een analyse gedaan van het voorlopig ontwerp in relatie tot het vigerende omgevingsplan Bezuidenhout (voorheen bestemmingsplan Bezuidenhout – vastgesteld in 2014). Conclusie is dat de plannen voor de renovatie grotendeels passen binnen de mogelijkheden dat het vigerende omgevingsplan biedt. Dit past bij de ambities van de renovatie op het gebied van duurzaamheid: zoveel mogelijk hergebruik en 'bouwen met wat voorhanden is'. Tegelijkertijd zijn ook de functionele eisen en de ruimtebehoefte van de Paleisgebruikers met de jaren veranderd, onder andere door een gewijzigd dreigingsbeeld, resulterend in aangescherpte beveiligings- en veiligheidseisen. Uit het ontwerpproces, dat de afgelopen 1,5 jaar doorlopen is, blijkt dan ook dat het nodig is om op een aantal onderdelen in beperkte mate af te wijken van het in het omgevingsplan toegestane bouwvlak en de bouwhoogte.

Eerst een omgevingsvergunning voor het ruimtelijk deel, daarna voor het bouwen

In overleg met de collega's van de gemeente Den Haag is besloten om voor deze afwijkingen een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) procedure te doorlopen voor het 'ruimtelijk deel'. Om op deze manier toestemming te vragen aan de gemeente Den Haag om op een aantal punten het volume en de functie van het PvJ aan te passen. Dit document geeft de ruimtelijke onderbouwing die benodigd is voor de BOPA aanvraag van het Rijksvastgoedbedrijf voor de gewenste ruimtelijke afwijkingen van het omgevingsplan Bezuidenhout ten behoeve van de renovatie van het Paleis van Justitie in Den Haag.

De vergunningsaanvraag voor het ruimtelijk deel wordt hiermee dus losgetrokken van de omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit (de bouwtechnische vergunning). Deze laatste verwachten we in te kunnen dienen in de tweede helft van 2025. Vooroverleggen met de gemeente op de inhoudelijke disciplines (zoals brandveiligheid, bouwveiligheid, welstand, wegbeheer etc.) worden al gevoerd.

Minimale invloed op ruimtelijke milieu aspecten

Het is van belang om te benadrukken dat het hier gaat om een renovatie van een groot, bestaand gebouwcomplex, waarbij slechts op een beperkt aantal punten wijzigingen worden aangebracht van de bouwvolumes. In bijlagen 8 t/m 11 is informatie toegevoegd die relevant zijn als het gaat over de ruimtelijke milieu aspecten.

De voorgestelde aanpassingen aan het gebouw hebben wel enige impact op de bezonning/beschaduwing van de omliggende woningen. Om die reden is een uitvoerig bezonningsonderzoek uitgevoerd, waarvan de uitkomsten met de desbetreffende omwonenden/gebouweigenaren is besproken. In het hoofdstuk over bouwhoogte (2.2) wordt hier inhoudelijk op ingegaan. Het bezonningsonderzoek en de verslagen van de participatie zijn toegevoegd als bijlagen van dit document (bijlage 1 en bijlagen 2 t/m 7) .

Leeswijzer

Deze ruimtelijke onderbouwing bestaat uit twee hoofdstukken die elk een ander type afwijkingen op het omgevingsplan toelichten en onderbouwen. In hoofdstuk 2 worden de gevraagde afwijkingen op de bouwregels onderbouwd. Met in 2.1 de bouwvlak afwijkingen en in 2.2 de bouwhoogte afwijkingen. In hoofdstuk 3 komt de gewenste verschuiving van de functieaanduiding aan bod. Hoofdstuk 3 beschrijft het doorlopen participatieproces met een verwijzing naar alle bijbehorende participatieverslagen. En tot slot een concluderende samenvatting van deze BOPA omgevingsvergunning aanvraag.

Als Rijksvastgoedbedrijf, Paleisgebruikers en Consortium PvdJ gaan wij ervan uit dat middels deze ruimtelijke onderbouwing duidelijk wordt waarom wij een aantal afwijkingen op het omgevingsplan Bezuidenhout als noodzakelijk zien voor de realisatie van een toekomstbestendig, duurzaam, veilig en gezaghebbend Paleis van Justitie Den Haag. Indien verduidelijking of meer informatie gewenst is horen wij dit ook graag.

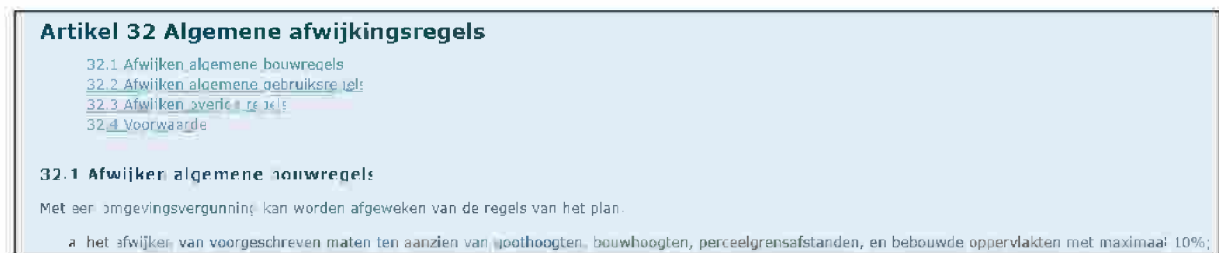

Figuur 1: Stand van zaken van het ontwerp: Impressie van het toekomstige Paleis van Justitie, gezien vanaf de Grotiustorens. Met links de P2 toren en rechts het P1 gebouw (een laag en een hoog deel).

2 Gevraagde afwijkingen van bouwregels omgevingsplan Bezuidenhout (2014)

OPA en BOPA

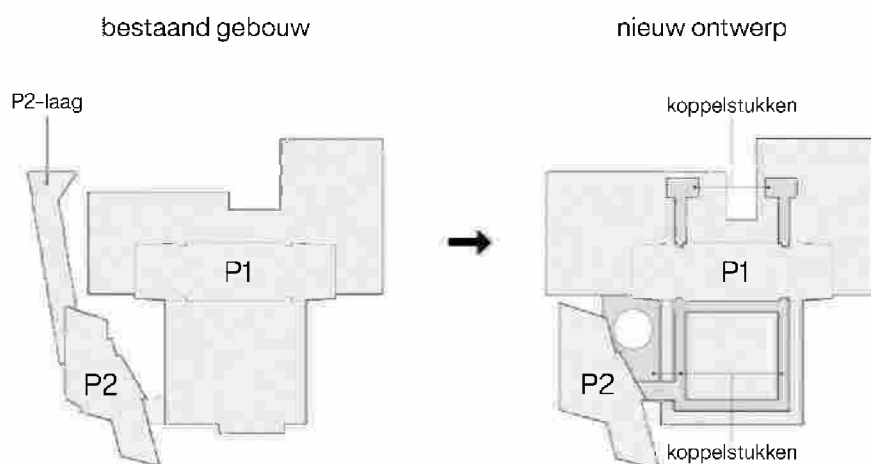
Om te beginnen is het van belang om te benoemen dat er een 10% afwijkmogelijkheid in het omgevingsplan Bezuidenhout zit, waarmee onderbouwd afgeweken kan worden van de bouwregels (figuur 2).

Figuur 2: screenshot van de afwijkingsregel in het bestemmingsplan/omgevingsplan Bezuidenhout

Er is voor zowel bouwvlak als bouwhoogte nagegaan in hoeverre er sprake is van een afwijking van meer of minder dan 10%. De uitbreiding van het bouwvlak is minder dan 10% t.o.v. het huidige bouwvlak, waardoor hiervoor technisch sprake is van een OPA (omgevingsplan activiteit = binnenplans). De uitbreiding van de bouwhoogte is meer dan 10% t.o.v. de huidige bouwhoogte, waardoor er een BOPA (buitenplanse omgevingsplan activiteit) nodig is. Beide afwijkingen worden via één vergunningsprocedure (BOPA) aangevraagd.

Per paragraaf wordt hieronder verder ingegaan op de veranderingen in bouwvlak en bouwhoogte. Hierbij worden de termen P1 en P2 veelvuldig gebruikt. Om het stuk leesbaarder te maken laat figuur 3 zien wat wij verstaan onder P1 en P2 in de huidige situatie en in het nieuwe ontwerp (figuur 3).

Figuur 3: Duiding van P1 en P2 in het bestaande gebouw en in het nieuwe ontwerp.

2.1 Omschrijving van afwijkingen op het bouwvlak

Bouwvlak contour vs. huidige gebouw vs. ontwerp

Het huidige gebouw valt grotendeels binnen de bouwvlakcontour uit het omgevingsplan. Echter, op een aantal punten wijkt het huidige gebouw iets af van het bouwvlakcontour in het omgevingsplan (roze in figuur 4). Het gaat hier om een overstek van een aantal gevels van P1 van circa 50 cm vanaf de 2^e verdieping en een aanbouw van ca. 8,7 meter op de 1^e verdieping aan de zijde van het parkeerterrein, welke in de jaren '90 is gerealiseerd.

Vanuit het nieuwe ontwerp worden een aantal aanpassingen voorgesteld op het bouwvlak, zowel uitbreidingen (vergroten – zie oranje in figuur 4) als inbreidingen (verkleinen). Deze afwijkingen worden in de paragraaf hieronder toegelicht. Hierbij is het van belang om te benoemen dat de uitbreidingen van het bouwvlak contour (huidige gebouw (roze) en nieuw ontwerp (oranje)) samen binnen de 10% afwijkingsbevoegdheid blijven die het omgevingsplan biedt (tabel 1). De inbreidingen van het bouwvlak omgevingsplan, die voorgesteld worden vanuit het ontwerp, zijn niet meegenomen in deze berekening.

Bouwvlak omgevingsplan Bezuidenhout		11.140 m ²	100,00 %
Bestaande gebouw gaat buiten bouwvlak omgevingsplan (roze)		293 m ²	2,63 %
Nieuw ontwerp buiten bouwvlak omgevingsplan (oranje)		820 m ²	7,36%
Totale uitbreiding buiten bouwvlak omgevingsplan in de nieuwe situatie		1.113 m ²	9,99%

Tabel 1: Berekening van afwijking op bouwvlak omgevingsplan in de voorgestelde situatie <10%

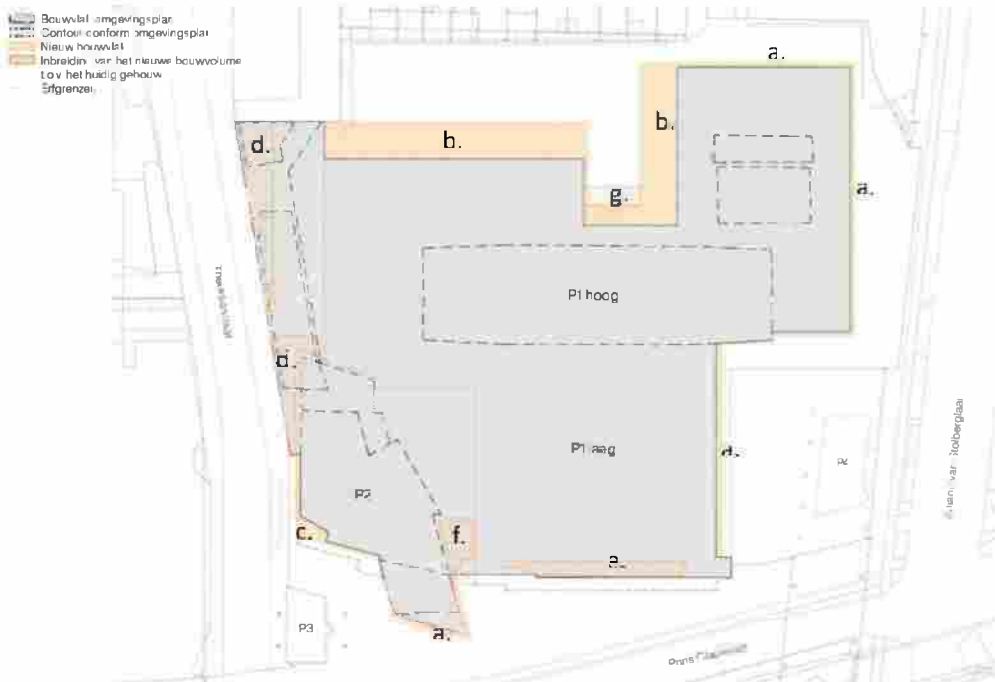

Figuur 4: Het huidige gebouw wijkt iets af van de bouwvlak contour in het omgevingsplan (roze). Vanuit het ontwerp worden nu een aantal uitbreidingen gevraagd van het bouwvlak (oranje). Beide afwijkingen samen (roze en oranje) blijven binnen de 10% afwijkingsbevoegdheid die het omgevingsplan biedt.

Afwijkingen op bouwvlak van het nieuwe ontwerp

Ten eerste onderscheiden we drie uitbreidingen ten opzichte van de bouwvlak contour in het omgevingsplan (oranje in figuur 5):

- a. Dikkere gevels ten behoeve van isolatie
- b. Uitbouw op het parkeerterrein voor inpassen zittingszalen en beveiligingseisen
- c. Minimale aanpassing P2 toren voor logischer indeling plattegronden en leesbaarder volume

Figuur 5: Schematische weergave van de voorgestelde uitbreidingen (oranje) en inbreidingen (gestreept) aan het bouwvlak van het PvJ.

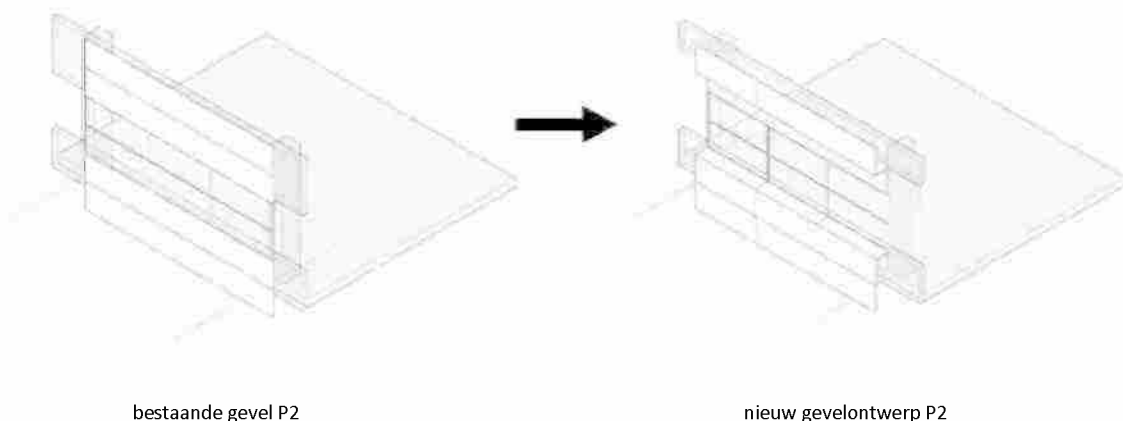
Ten tweede is in het ontwerp het gebouw op vier plekken minder groot dan het bestaande gebouw, door het slopen/strippen van delen van het gebouw (gestreept in figuur 5).

- d. Sloop van deel van het gebouw aan de Theresiastraat (P2 laag)
- e. Weghalen van de glazen constructie aan de zijde van de Prins Clauslaan (P1)
- f. Ruimte tussen P1 en P2
- g. Weghalen van de glazen uitbouw op de 1^e verdieping aan de zijde van het parkeerterrein

Ruimtelijke onderbouwing van de uitbreidingen t.o.v. bouwvlak

a. Dikkere gevels ten behoeve van isolatie

Onderdeel van de grondige renovatie van het Paleis van Justitie is het verbeteren van de bouwfysische schil (gevel) om een duurzamer en toekomstigbestendig gebouw te verkrijgen. Hiervoor worden bestaande gevels verwijderd en wordt er extra isolatie geplaatst, waarna een nieuwe gevel wordt gemonteerd, waarbij de gevelplaten van het huidige gebouw worden hergebruikt. Deze extra isolatie maakt dat de bestaande gevellijn naar buiten komt. Daarnaast krijgt de nieuwe gevel van de P2 toren een ontwerp met meer geveldiepte. Deze geveldiepte zorgt voor beschaduwing op het glas wat oververhitting van de kantoorruimtes tegen gaat (figuur 6). Dit is een minimale, logische en noodzakelijke aanpassing om het gebouw te verduurzamen. Er is twee keer collegiaal overleg met de welstandscommissie geweest. Zij zijn enthousiast over de voorgestelde beeldkwaliteit en onderschrijven de noodzakelijkheid tot verduurzaming. Bovendien was er waardering voor de architectonische verschijningsvorm die de extra geveldiepte oplevert. De gevel van P2 wordt meer in balans gebracht met die van P1, die ook een grote geveldiepte heeft.

Figuur 6: De gevel van P2 krijgt meer diepte om oververhitting tegen te gaan

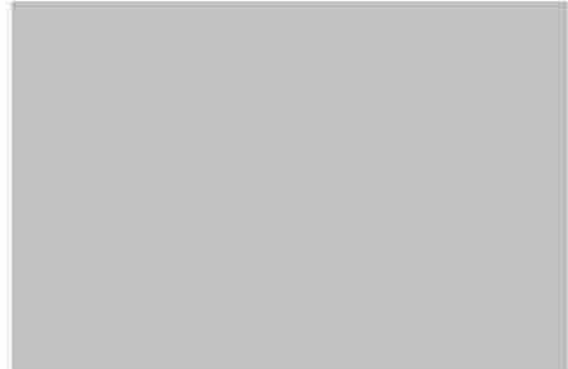
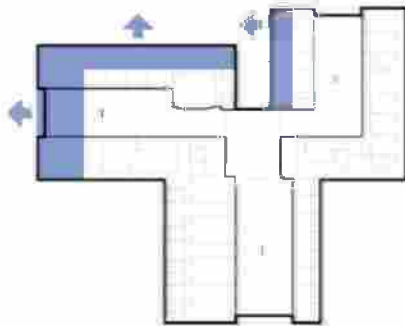
b. Uitbouw op het parkeerterrein voor inpassen zittingszalen en beveiligingseisen

Het tweede type uitbreiding is een uitbouw op het parkeerterrein van het PvJ van ca. 8,4 meter op 2 plekken. Deze sluit qua hoogte aan op het bestaande gebouw (20 meter hoog), met uitzondering van het koppelstuk dat $20 + 4 = 24$ meter hoog wordt, meer over bouwhoogte volgt in paragraaf 2.2. De uitbouw komt voort vanuit de organisatie van de zittingszalen in het Paleis van Justitie.

Op dit moment voldoet het Paleis van Justitie Den Haag niet aan de veiligheidseisen die worden gesteld door de Raad voor de rechtspraak. Onderdeel van deze eisen is dat wachtgebieden een minimale maat nodig hebben, om procespartijen voldoende privacy, ruimte en veiligheid te kunnen bieden. Zo houden de bodes en parketpolitie overzicht en kunnen procespartijen gescheiden worden. Voor de meest risicovolle zaken worden voorzieningen getroffen die ervoor zorgen dat procespartijen elkaar überhaupt niet tegen hoeven te komen buiten de zittingszaal.

Deze veiligheidseisen, in

combinatie met het groeiende aantal mensen (werknemers, bezoekers) dat gebruik maakt van het PvJ en de groeiende vraag naar voldoende zittingszalen om de continuïteit van de rechtspraak te borgen in elke van de 3 bouwfases en daarna in de definitieve situatie, maakt dat het 'indikken' in het bestaande gebouw niet mogelijk is en uitbreiding gezocht is aan de buitenzijde van het gebouw van bouwdeel II en III noodzakelijk (figuur 7). De bouwdelen worden gebouwd in de volgende volgorde: III, II, I.

Figuur 7: links- bouwdelen II en III worden uitgebreid ;

Participatie met klankbordgroep directe burens

Vanaf het moment dat de noodzaak tot uitbouwen op het parkeerterrein uit het ontwerpproces naar voren kwam, is dit ook gedeeld met de klankbordgroep van directe burens van het PvJ, die ca. vier keer per jaar bij elkaar komt. In deze klankbordgroep zitten 7 bewoners van de Adelheidstraat, waarvan de woningen grenzen met hun tuin aan het parkeerterrein van PvJ (gescheiden door een ca. 3m hoge muur). Ook nemen er 3 ondernemers uit de Adelheidstraat en Theresiastraat deel aan de klankbordgroep. Allen hebben zich opgegeven na een oproep van het Rijksvastgoedbedrijf.

De klankbordgroep geeft duidelijk aan dat zij zorgen hebben over de uitbouw op het parkeerterrein, in combinatie met de gefaseerde bouwtijd en daarmee de lange duur van de totale verbouwing (inschatting is in totaal ca. 8 jaar). Er is tijdens het VO serieus onderzocht of het benodigde programma en de veiligheidswensen vanuit het PvJ ook op een andere manier in het gebouw in te passen zijn. Conclusie is dat dit niet mogelijk is en dat de uitbouwen noodzakelijk zijn voor het functioneren en de veiligheid van het PvJ. Er is gevraagd of er geen uitbouw aan de voorkant (aan de Prins Clauslaan zijde) mogelijk is, maar dit is om een aantal redenen niet mogelijk:

- Vanuit stedenbouwkundig oogpunt heeft het PvJ behoefte aan een ontvangstplein voor de hoofdentree van het gebouw. Het is een groot publiek gebouw waarbij een aanzienlijke ruimte nodig is voor aankomen, ontvangst en nadrukkelijk ook voor demonstraties. Uit gesprekken met de welstandscommissie van de gemeente Den Haag blijkt ook dat zij de openheid aan de voorkant benadrukken als noodzakelijk voor een publiek toegankelijk gebouw van deze omvang.
- Daarnaast is vanuit veiligheid een ruime bufferzone vereist op het voorterrein met veiligheidsmaatregelen. Op dat punt moeten al concessies worden gedaan aan de grootte van de bufferzone want die is in het huidige ontwerp al niet zo groot als vanuit het perspectief van veiligheid wenselijk is.
- Het voorplein is grotendeels het eigendom van de gemeente Den Haag en niet het eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf.

De klankbordgroepleden spraken ook hun wens uit tot minder inkijk/meer privacy en meer vergroening aan de Adelheidstraat zijde van het gebouw. Hierop hebben we een aantal ontwerpaanpassingen kunnen doen:

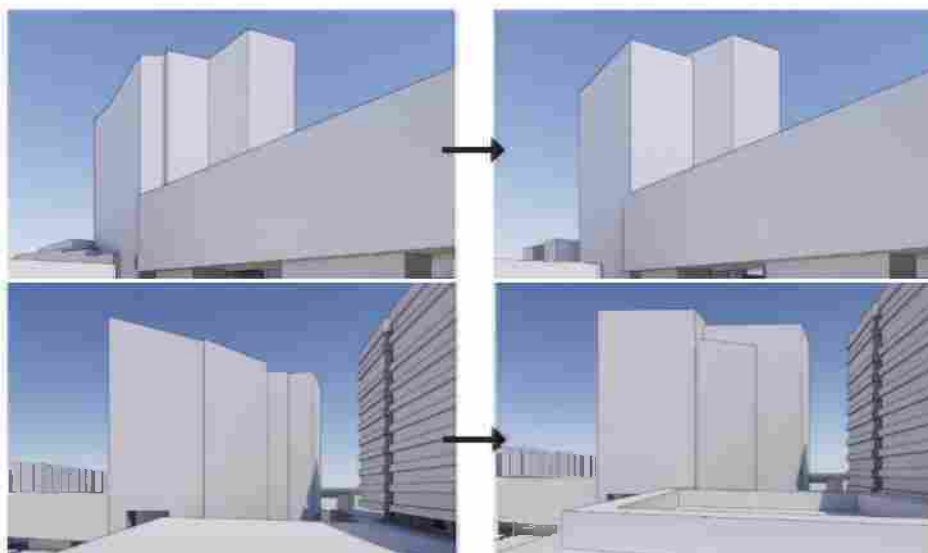
- **Inkijk/privacy:** De gevels van de uit te bouwen delen van het gebouw zijn grotendeels dicht, terwijl de beeldkwaliteit van buiten wel behouden blijft. Van binnen kun je niet overal naar buiten kijken. Daarbij is de gang (zie figuur 4) geen verblijfsgebied, maar een 'verkeersgebied', waar doorheen gelopen wordt van en naar de zalen.

- Vergroening: In de gevel aan de kant van de Adelheidstraat wordt 1 groot raam behouden, maar hier is er naar aanleiding van de participatie voor gekozen om extra groen toe te voegen in het raam, zodat de inijk wordt beperkt en het uitzicht (van beide kanten) groener wordt. Ook zullen er ca. 5 grote bomen worden geplaatst op het parkeerterrein, door een aantal parkeerplaatsen hiervoor op te heffen. Op deze manieren wordt het uitzicht van de burens op het PvJ groener. Ook aan de zijkanten en met name op het voorplein van het PvJ zullen aanpassingen worden gedaan om groen, waterberging en biodiversiteit toe te voegen. Meer hierover is terug te lezen in de participatieverslagen in de bijlagen van dit document. Omdat dit los staat van de hier aangevraagde omgevingsvergunning voor het ruimtelijk deel wordt hier bij de aanvraag van de bouwtechnische bouwvergunning verder op in gegaan.
- De bewoners van de Adelheidstraat hebben ook hun zorgen geuit ten aanzien van de vele logistieke bewegingen door hun straat. We zijn momenteel aan het onderzoeken of dit voorkomen kan worden door de logistieke routes anders te organiseren in de toekomstige situatie.

De klankbordgroepleden hebben daarnaast zorgen geuit en vragen gesteld over de effecten van de uitbouwen voor de bezonning van hun woningen en tuinen. Uit onderzoek blijkt dat de bezonningsnorm voor de woningen aan de Adelheidstraat niet wordt overschreden (zie bijlage 1 – Bezonningsonderzoek). Hierop wordt verder ingegaan bij de paragraaf over bouwhoogte (2.2). Het participatieproces wordt uitgebreider toegelicht in hoofdstuk 4 en de verslagen van de participatiebijeenkomsten zijn te vinden als bijlagen bij dit stuk.

c. Minimale aanpassing bouwvlak P2 toren voor logischer indeling plattegronden en leesbaarder volume

Het derde type uitbreiding is de invulling van de hoek van P2 op de kruising van de Theresiastraat en de Prins Clauslaan. Deze aanpassing van het bouwvolume, in combinatie met een tweede gelijkaardige invulling aan de oostelijke punt van het gebouw (welke geen afwijking van het bouwvlak vormt) en de nivellering van het schuine dak van de toren, zorgt voor een sterkere, rustigere en vriendelijkere uitstraling (zie figuur 8). Deze ingreep is nodig ter ondersteuning van de ambitie van het Paleis van Justitie om een gezaghebbend, maar tegelijkertijd uitnodigend imago in de stad te hebben en het verwantschap tussen beide bouwdelen te versterken: het P1 complex uit de jaren '70 en de P2 toren uit de jaren '90. Daarbij levert het logischer indeelbare plattegronden op. Op de figuur is ook het koppelstuk te zien die wordt toegevoegd op het dak van P1, hier wordt in paragraaf 2.2 over bouwhoogte op in gegaan.

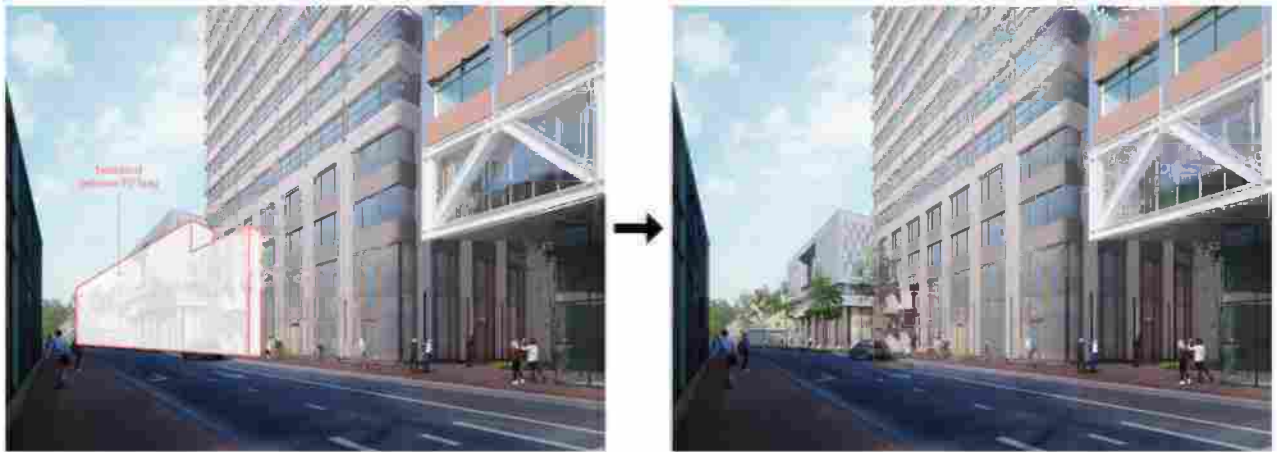

Figuur 8: Links de bestaande situatie, rechts de bedoelde vereenvoudiging van het P2 volume dat tot een sterkere, rustigere en vriendelijkere uitstraling in de stad leidt.

Toelichting op de plekken waar het ontwerp kleiner wordt dan het huidige gebouw en ruimte terug geeft aan de omgeving

d. Sloop van deel van het gebouw aan de Theresiastraat (P2 laag)

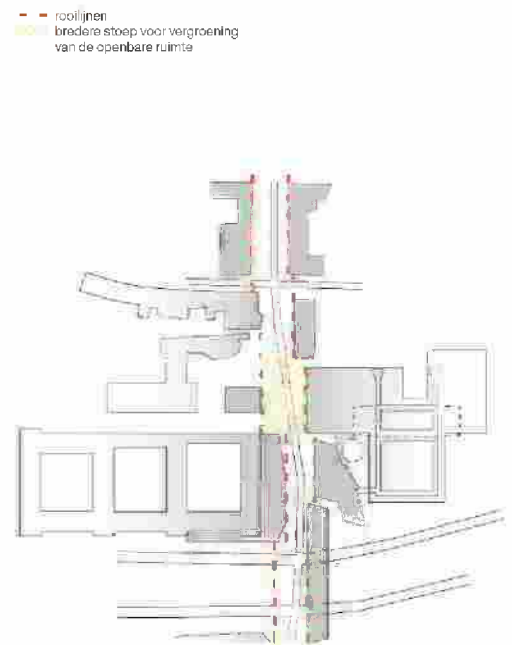
In het nieuwe ontwerp wordt aan de Theresiastraat het lage rode bakstenen deel van het Paleis van Justitie (genoemd 'P2 laag') gesloopt, zodat het P1 gebouw wat er achter 'verscholen' ligt kan worden uitgebreid en het Paleis van Justitie hiermee een vernieuwd en herkenbaar gezicht krijgt naar de straat en de stad (figuur 9). Het Paleis van Justitie wordt hiermee een alzijdig gebouw: van elke zijde is het typerende volume en gevelbeeld van P1 zichtbaar.

Figuur 9: Links het huidige volume van P2 laag aan de Theresiastraat en rechts de toekomstige situatie met een herkenbaar gebouw en meer ruimte voor groen.

De gevels van de plinten van de P1 gebouwen aan de Theresiastraat worden transparant zodat je als voorbijganger op deze plek letterlijk een inkijk krijgt in het reilen en zeilen binnen het Paleis van Justitie. De plekken voor horeca en/of detailhandel die nu in P2 laag zitten (en dus worden gesloopt) worden verplaatst naar de kop van de P2 toren, zodat ze zichtbaar zijn en het begin van de Theresiastraat als gezellige winkelstraat markeren. Hierover is meer te lezen in hoofdstuk 3.

Daarnaast wordt een deel van de plint aan de Theresiastraat in de nieuwe situatie ingericht als flexibele expositieruimte, waardoor het een aantrekkelijke, levendige plint wordt om langs te lopen en naar binnen te kijken. In de structuurvisie CID en de Ontwikkelstrategie van de gemeente Den Haag voor het CS gebied, wordt het belang van zo'n levendige plint onderschreven en wordt de ambitie beschreven om de Theresiastraat her in te richten om deze straat zo te vergroenen en veraangenamen als onderdeel van de Haagse Loper. In het ontwerp van het gerenoveerde Paleis van Justitie staat het nieuwe gebouw een stuk terug ten opzichte van het huidige gebouw. Hiermee geven we openbare ruimte terug aan de stad voor bijvoorbeeld een bredere stoep of extra vergroening (figuur 10).

Figuur 10: Terugliggende rooijlijn van P1 geeft openbare ruimte terug aan de Theresiastraat

e. Weghalen van de glazen constructie aan de zijde van de Prins Clauslaan (P1)

In de verbouwing in de jaren '90 van de vorige eeuw is een glazen uitbouw gerealiseerd aan de voorzijde van het complex. Deze glazen uitbouw doet een aantal architectonische, modernistische ontwerpprincipes van het oorspronkelijke ontwerp van [REDACTED] teniet. Daarbij staat het volume de ambitie in de weg om een zichtbare en herkenbare entree te realiseren vanaf het Prins Clausplein. Om die redenen is voorgesteld dit volume weg te nemen en het gebouw weer zichtbaar te laten landen op 'pilotis' (kolommen) (figuur 11).

Figuur 11: Links: Huidige situatie met glazen aanbouw en verstopte entree, rechts: Impressie van de zichtbare en herkenbare entree met het gebouw dat landt op de 'pilotis'.

f. Ruimte tussen P1 en P2

In de verbouwing van de jaren '90 is ervoor gekozen de gevel van P1 ogenschijnlijk door te laten lopen in de gevel van P2. Dit heeft een ongemakkelijke samenkomst van beide gebouwen opgeleverd, waarbij beide bouwdelen moeilijk herkenbaar en afleesbaar zijn binnen het complex. In het nieuwe ontwerp maken we beide bouwdelen weer los van elkaar zichtbaar. Uit het zicht van het voorplein worden de beide bouwdelen wel functioneel gekoppeld.

Figuur 11a: Huidige situatie met het doorlopen van de gevel van P1 in P2.

g. Weghalen van de glazen uitbouw op de 1e verdieping aan de zijde van het parkeerterrein

Ter plaatse van het parkeerterrein is in de jaren '90 een uitbouw gerealiseerd ten behoeve van de informatiebalie. In het nieuwe ontwerp is die functie op die plek komen te vervallen. De informatiebalie wordt in het nieuwe ontwerp gerealiseerd in het entreegebied, zodat bezoekers die enkel voor de balie komen, niet door de scanstraat en het hele gebouw door hoeven. Een ene deel van de ruimte die vrij komt met het weghalen van deze glazen uitbouw wordt gebruikt voor de uitbouw van het gebouw waar de gangen in gerealiseerd worden achter de zittingszalen (zie ook 2.1 – b). Het andere deel blijft vrij.

2.2 Omschrijving van afwijkingen op de bouwhoogte

Het huidige gebouw past in zijn geheel binnen de maximale bouwhoogtes uit het omgevingsplan Bezuidenhout. Het ontwerp voor de renovatie van het Paleis van Justitie stelt op een aantal punten afwijkingen voor op de bouwhoogtes uit het omgevingsplan. Voor het aanvragen van deze afwijkingen is een BOPA procedure nodig, omdat hier de 10% afwijkingsbevoegdheid die het omgevingsplan biedt, wordt overschreden. Het nieuwe volume aan de Theresiastraat (het uitgebouwde P1 volume) is namelijk 4 meter hoger dan het huidige gebouw van 16 meter hoog. De ophoging is hier dus meer dan 10%. In deze paragraaf worden de ophogingen en aftoppingen toegelicht.

Afwijkingen op toegestane bouwhoogte

Ten eerste onderscheiden we een aantal plekken waar het nieuwe ontwerp wordt verhoogd ten opzichte van de toegestane bouwhoogte in het omgevingsplan (figuur 12):

- Uitvullen patio bouwdeel 3 voor wachtruimte
- Het koppelstuk op het dak voor betere verbinding P1 en P2
- Hoger volume aan de Theresiastraat om alzijdigheid te herstellen
- Isoleren van de gevel en geveldiepte rondom de toren van P2

Figuur 12: Overzicht van plekken waar het nieuwe ontwerp hoger is dan de toegestane bouwhoogte uit het omgevingsplan

Ten tweede wordt een deel van het gebouw verlaagd ten opzichte van de huidige situatie (figuur 13):

- e) Afvlakken hoogte toren P2 voor een efficiënter gebouw

Figuur 13: Het gearceerde deel geeft de footprint van de P2 toren die wordt verlaagd

Ruimtelijke onderbouwing van de ophogingen

a. Uitvullen patio bouwdeel 3 voor wachtruimte

Momenteel beschikt bouwdeel III over een patio op de 3^e verdieping (figuur 14). Rondom deze patio bevinden zich kantoorruimtes. Bouwdeel III bevindt zich in de eerste bouwfase. In dit bouwdeel worden nieuwe zittingszalen gerealiseerd, zodat er nog voldoende zittingszalen beschikbaar zijn, wanneer de tweede vleugel in verbouwing is. Als gevolg hiervan wordt ook de 3^e verdieping gebruikt om zittingszalen te realiseren. Om voor deze zittingszalen ook in een wachtgebied te voorzien, wordt de bestaande patio uitgevuld en hiervoor gebruikt.

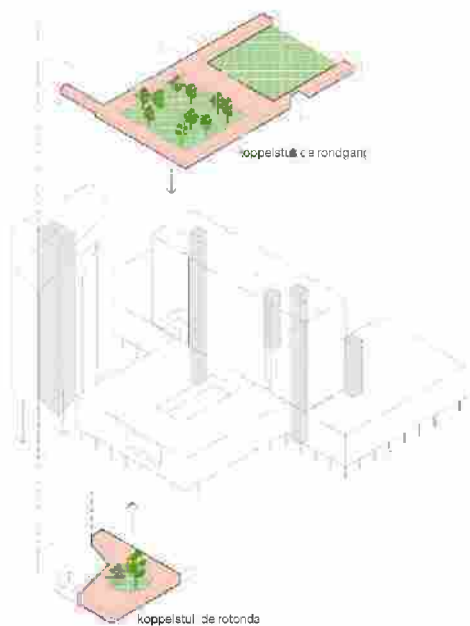
Deze gevraagde afwijking is relatief klein, want vanaf de straat gezien is dit niet zichtbaar.

Figuur 14: Plattegrond van 3^e verdieping van het bestaande gebouw, patio aangegeven in rood, die transformeert naar wachtgebied

b. Het koppelstuk voor betere verbinding tussen P1 en P2

Deze toegang dient volledig gescheiden te zijn van andere circulatiestromen, zoals de bezoekers en de gehechten. Om deze gangen te verbinden met het kantoorgebied (beide torens) is het 'koppelstuk' bedacht (figuur 15) op P1. Het koppelstuk is ca. 4 meter hoog en ligt terug ten opzichte van de dakrand, zodat deze vanaf het voorplein van het Paleis van Justitie aan het zicht is onttrokken. Echter, vanaf bijvoorbeeld de Grotiustoren zal deze wel te zien zijn. Daarmee heeft het een relatief kleine impact op het aanzicht van het Paleis van Justitie, met een eigentijdse toevoeging, uitgevoerd in hout, die een nieuwe tijds laag toevoegt aan het gebouw. De daktuin die binnen het koppelstuk gerealiseerd wordt, zal een bijdrage leveren aan het vergroten van de biodiversiteit in het centrum van Den Haag (figuur 15).

Figuur 15: Links: twee koppelstukken verbinden de twee gebouwen met elkaar. Rechts: impressie van de groene daktuin voor medewerkers.

c. Hoger volume aan de Theresiastraat om alzijdigheid te herstellen

Het oorspronkelijke gebouw (gerealiseerd in de jaren '70) van architect [redacted] is nadrukkelijk ontworpen als alzijdig en vrijstaand gebouw (figuur 16).

In de jaren negentig diende het Paleis van Justitie uitgebreid te worden. Om kantoorprogramma toe te voegen is de toren P2 gerealiseerd, ontworpen door architect [redacted]. Ter plaatse van de Theresiastraat maakt [redacted] een kantoorvleugel die het zicht op het zittingszalencentrum van het Paleis van Justitie vanaf die zijde verbergt en de oorspronkelijke alzijdigheid van het gebouw ontkracht.

Figuur 16: Het PvJ na oplevering, oorspronkelijk een vrijstaand en alzijdig gebouw

Met het nieuwe ontwerp voor de renovatie van het Pvl stellen wij voor om aan de noordwestkant van het perceel de bestaande laagbouw van P2 te verwijderen om plaats te maken voor een voltooiing van de laagbouw van P1 in de logica van het oorspronkelijke ontwerp uit de jaren '70 (zie figuur 17). Dit herstelt de oorspronkelijke alzijdige opzet van het complex en creëert een nieuwe, transparante verbinding tussen het gerechtsgebouw en stad. Dit draagt ook bij aan de ambitie van het Paleis van Justitie om een uitnodigende plek te zijn, een gezicht naar de stad te creëren. In plaats van de zittingzalen te verbergen, wordt een gebouw gecreëerd dat zichtbaar en herkenbaar is, geïntegreerd in de maatschappij die het dient (zie figuur 18).

Het uitbouwen van het oorspronkelijke P1 gebouw tot aan de Theresiastraat, betekent een verhoging van het bouwvolume van 4 meter. Middels deze BOPA vragen we hier een omgevingsvergunning voor aan.

Figuur 17: het verwijderen van de P2 laagbouw (rood gestippeld) waardoor de alzijdigheid wordt hersteld

Figuur 18: Het Paleis van Justitie weer zichtbaar en herkenbaar als maatschappelijk instituut, ook aan de Theresiastraat. Met links het uitgebreide P1 gebouw en rechts P2.

Normoverschrijding Haagse bezonningsnorm studentenwoningen

Uit het bezonningsonderzoek, uitgevoerd door ABT (bijlage 1), blijkt de wijziging van de bouwenveloppe van het Paleis van Justitie voor 1 bouwblok met Studentenwoningen aan de Theresiastraat leidt tot een achteruitgang die strijdig is met de Haagse bezonningsnorm. In de huidige situatie voldoen echter de betreffende woningen al niet aan de Haagse bezonningsnorm van tenminste 2 uur zon. Als gevolg van een wijziging van het bouwvolume van bouwdeel P1 laag aan de Theresiastraat vermindert de bezonning beperkt op een 3-tal studentenwoningen gelegen van de noordoostgevel van het bouwblok (figuur 19). Als gevolg van de opdikking van het bouwblok P2 vermindert de bezonning beperkt van een 5-tal studentenwoningen aan de linkerzijde van de zuidwestgevel (figuur 20).

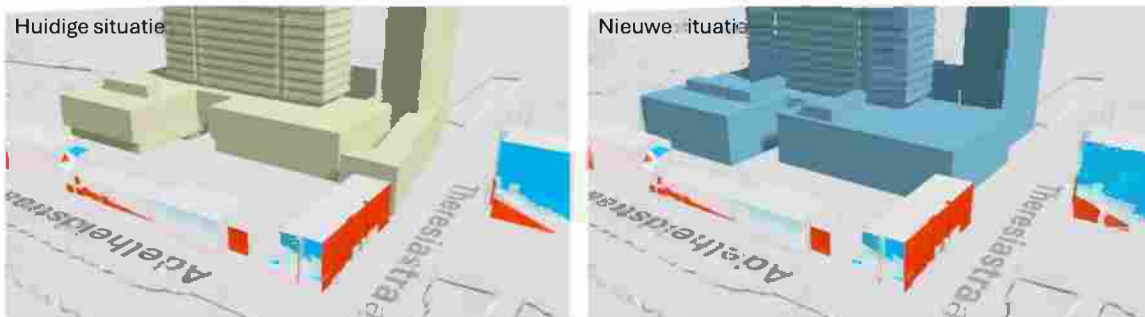
In alle overige situaties wordt voldaan aan de bezonningsnorm. Er is op een aantal punten sprake van een (beperkte) achteruitgang, maar aangetoond is dat voor die situaties de norm van tenminste 2 uur niet wordt onderschreden, danwel dat geen verdere verslechtering plaatsvindt. Voor een tweetal studentenwoningen verbetert het aantal zonuren ten opzicht van de huidige situatie.

Bezonningsduur gezien vanuit noordelijke richting

Figuur 19: Volume in de huidige en nieuwe situatie en effecten op de bezonning op de omgeving (vanuit noordelijke richting)

Bezonningsduur gezien vanuit zuidelijke richting

Figuur 20: Volume in de huidige en nieuwe situatie en effecten op de bezonning op de omgeving (vanuit zuidelijke richting)

We hebben onderzocht of deze overschrijding van de bezonningsnorm ook voorkomen kan worden (figuur 21). Dit levert echter een probleem op met het gevraagde programma voor het Paleis van Justitie. Belangrijker nog, het levert een ongelukkige verminking van het volume op. Dit doet geen recht aan de vernieuwde zichtbaarheid van het Paleis van Justitie in de Theresiastraat. Ons inziens weegt het ongewenst aanpassen van het P1 volume niet op tegen de beperkte overschrijding van de bezonningsnorm op de studentenwoningen.

aanpassing volume: doel: meer recht aan karakteristiek van het gebouw

Figuur 21: Onderzoek naar voorkomen van overschrijding bezonningsnorm

Het bezonningsonderzoek is bijgevoegd als bijlage 1 van deze ruimtelijke onderbouwing.

Bij de woningen aan de Adelheidstraat is er geen sprake van een overschrijding van de Haagse bezonningsnorm. In het bezonningsonderzoek (bijlage 1) en de participatieverslagen met de klankbordgroep directe burens (bijlage 5) is hier meer over te lezen.

d. Isoleren van de gevel en geveldiepte rondom de toren van P2

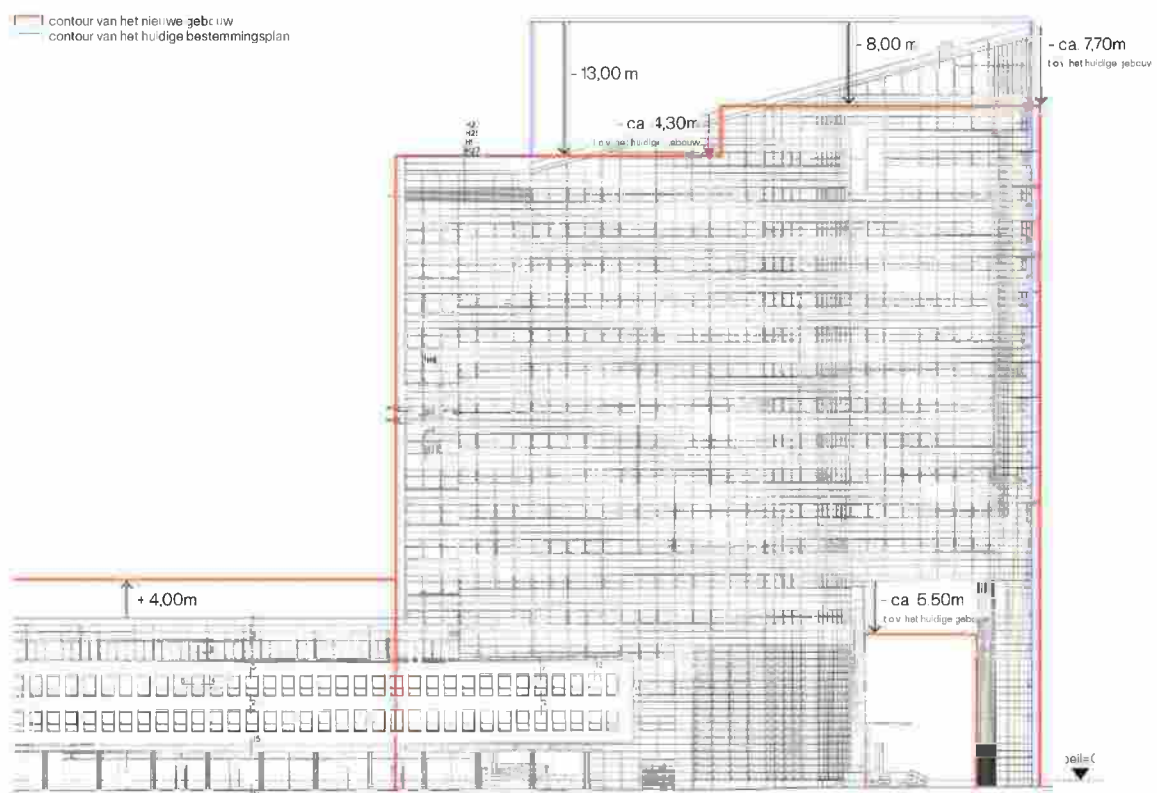
Onderdeel van de grondige renovatie van het Paleis van Justitie is het verbeteren van de bouwfysische schil (gevel) om een duurzamer en toekomstigbestendig gebouw te verkrijgen. Hiervoor worden bestaande gevels verwijderd en wordt er extra isolatie geplaatst, waarna een nieuwe gevel wordt gemonteerd. Deze extra isolatie maakt dat de bestaande gevellijn naar buiten komt. Daarnaast krijgt de nieuwe gevel van de P2 toren een ontwerp met meer geveldiepte (zie ook figuur 6 in hoofdstuk 2.1).

Toelichting op de verlaging t.o.v. de toegestane bouwhoogte

e. Afvlakken hoogte toren P2

In het nieuwe ontwerp van het Paleis van Justitie, is het voorstel om de kroon van de toren van P2 af te vlakken (figuur 22A). Hiervoor zijn meerdere redenen.

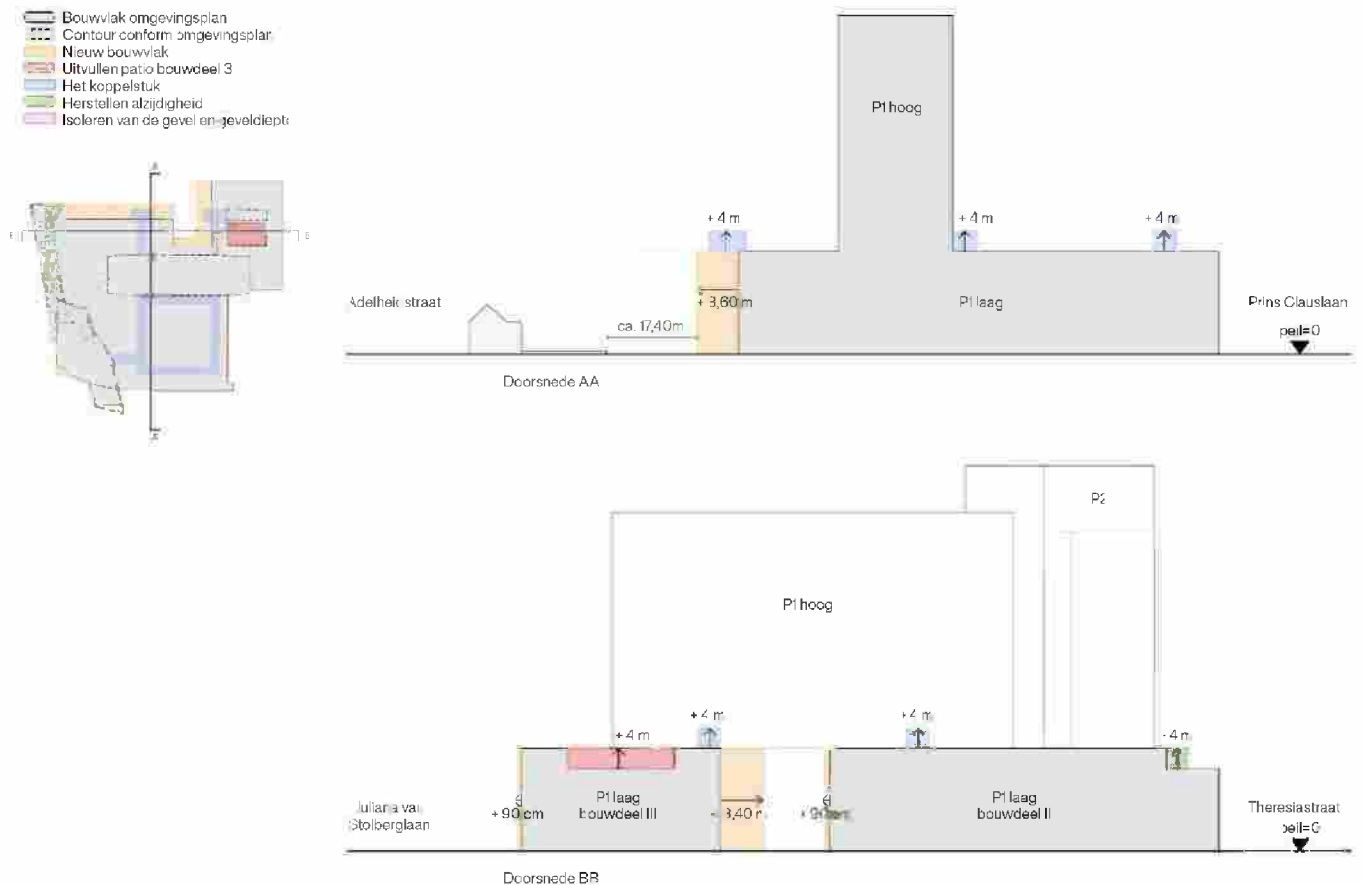
- Ten eerste is het schuine dak inefficiënt als het gaat om het gebruiken van het dakoppervlakte voor het opwekken van energie middels zonnepanelen. De helling is nu naar het noorden gericht, waardoor je als het ware je eigen zon wegneemt. Om de zorgen voor een zo energie zuinig Paleis van Justitie, is het opwekken van energie op de daken van groot belang.
- Ten tweede zit in deze punt in het huidige gebouw een vergaderzaal. Weliswaar met mooi uitzicht over Den Haag, maar je kunt er alleen komen door twee verschillende liften en een trap te nemen. Dit is niet gebruiksvriendelijk, niet goed toegankelijk voor minder validen en kost tijd en liftcapaciteit. In de nieuwe indeling van het gebouw verplaatst het vergadercentrum naar lager in het gebouw, zodat ze beter bereikbaar zijn en gebruikt worden.
- Ten derde was het schuine dak van het gebouw ooit stedenbouwkundig bedacht als ensemble met een (nooit gebouwde) toren aan de overzijde van de Utrechtsebaan, die de punt de andere kant op zou laten wijzen. Deze toren is nooit gebouwd, dus die stedenbouwkundige noodzakelijkheid om de punt van het PvJ wel te behouden komt hiermee te vervallen.
- Ten vierde heeft het afvlakken van de toren van P2 een positief effect op de bezonning van de woningen en tuinen aan de Adelheidstraat. Hoewel alle woningen daar sowieso boven de bezonningsnorm blijven (zie bijlage 1), gaan er wel een aantal tuinen qua zon op achteruit door de uitbouwen van P1 op het parkeerterrein. Met het afvlakken van de P2 toren krijgen een aantal tuinen juist weer wat zonminuten terug.

Figuur 22A: Nieuwe contour van de kroon van de P2 toren (rode lijn) afgebeeld op het huidige aanzicht van het gebouw. In het blauw de lijn van wat toegestaan is in het bestemmingsplan/omgevingsplan.

Samenvattend beeld: Doorsnedes toekomstige situatie

Hieronder zijn twee doorsnedes toegevoegd om een goed totaalbeeld te krijgen van de aangevraagde afwijkingen van het bouwvlak en van de bouwhoogte ten opzichte van het toegestane volume in het omgevingsplan Bezuidenhout (figuur 22B). De 17,40 meter is de afstand tussen de voorgestelde uitbouw en de muur die de scheiding is tussen het parkeerterrein van het PvJ en de burens.

Figuur 22B: Twee doorsnedes (AA en BB) van de afwijkingen op bouwhoogte en bouwvlak die middels deze aanvraag worden aangevraagd.

3 Onderbouwing van verplaatsing van functieaanduiding horeca en detailhandel

Huidige situatie omgevingsplan

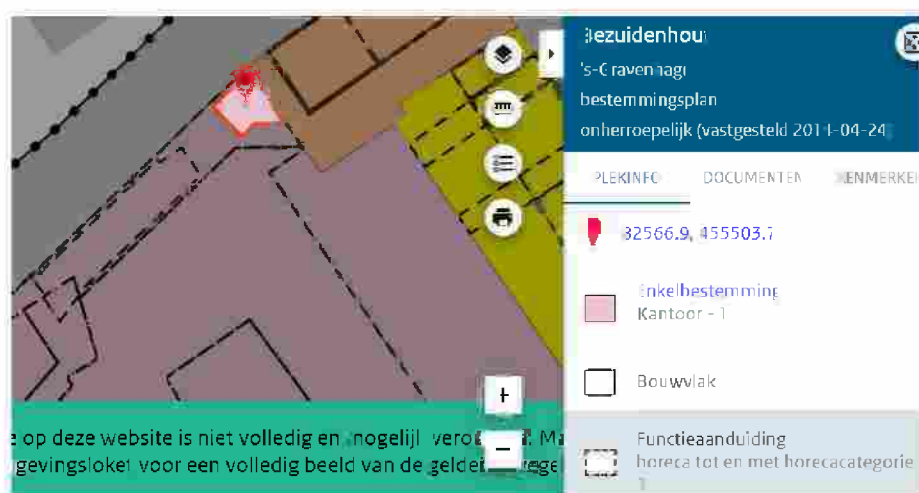
Het gehele Paleis van Justitie heeft in het omgevingsplan een enkelbestemming Kantoor - 1 (figuur 23). Deze bestemming blijft in de nieuwe situatie gehandhaafd, er is tenslotte sprake van een renovatie van een bestaand gebouw. Binnen deze kantoor - 1 bestemming kan het zijn dat bepaalde gebieden een functieaanduiding hebben voor bijvoorbeeld 'detailhandel' (figuur 24). In het geval van het huidige Paleis van Justitie is dit inderdaad het geval: er zijn twee functieaanduidingen aanwezig. Eén voor 'horeca tot en met categorie 1' (figuur 25) en één voor 'detailhandel' (figuur 26).

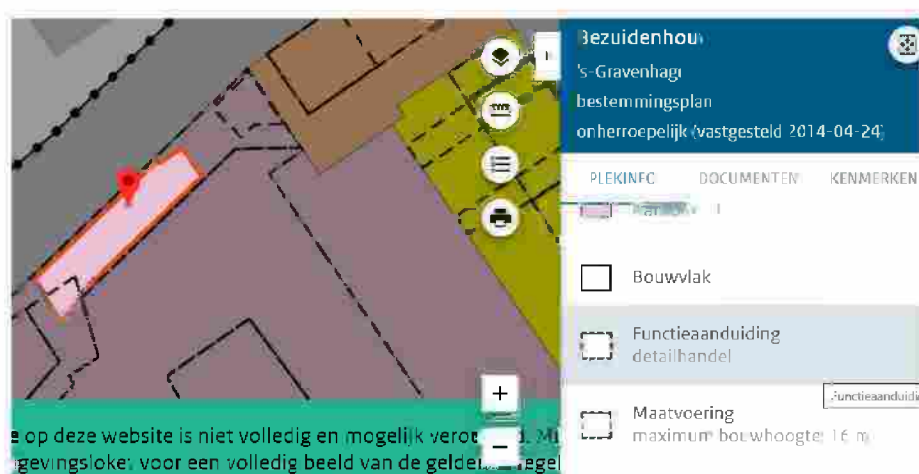
Figuur 23: Vigerende omgevingsplan Bezuidenhout – enkelbestemming kantoor - 1

Figuur 24: Type functieaanduidingen die mogelijk zijn binnen een Kantoor -1 bestemming

Figuur 25: Huidige situatie: functieaanduiding horeca tot en met horecacategorie 1

Figuur 26: Huidige situatie: functieaanduiding detailhandel

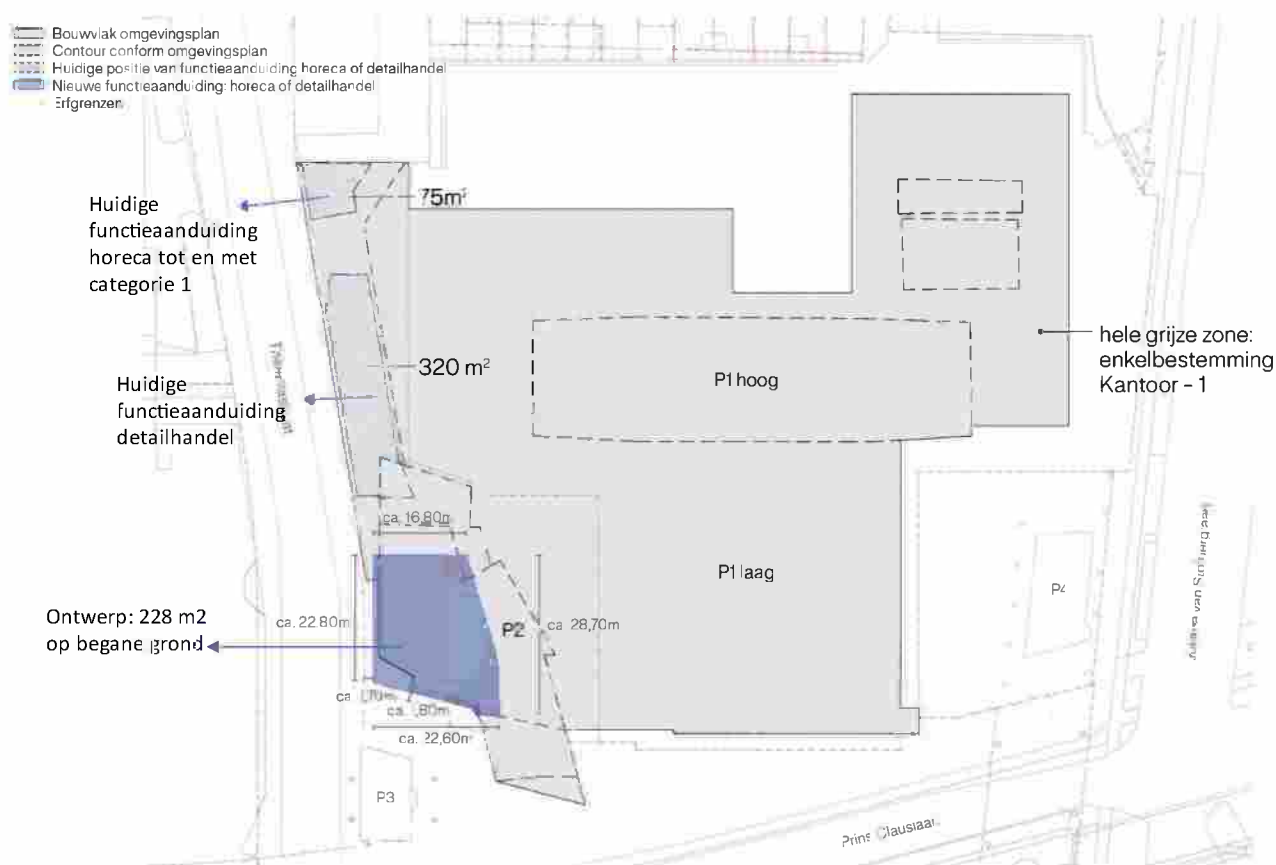
Toelichting op verplaatsing van functieaanduiding

In hoofdstuk 2 van deze ruimtelijke onderbouwing is beschreven dat de laagbouw van P2 gesloopt wordt om het Paleis van Justitie een nieuw, herkenbaar gezicht te geven aan de Theresiastraat. Momenteel bevindt zich in het P2 laag gebouw een commercieel programma met functieaanduidingen 'horeca tot en met categorie 1' en 'detailhandel' (figuur 27). De horeca is 74 m² en de detailhandel is 322 m² groot, bij elkaar dus 396 m².

In het nieuwe ontwerp wordt voorgesteld om deze functieaanduidingen te verplaatsen naar de dubbelhoge plint op de hoek van de P2 toren, richting de Prins Clauslaan. Naar verwachting zullen hier drie losse units gerealiseerd kunnen worden, van in totaal 228m² op de begane grond. Deze units zijn ca. 8 meter hoog, waarbij er met een bouwkundige ingreep in de toekomst bijvoorbeeld een entresol verdieping zou kunnen worden gerealiseerd op de 1^e verdieping, van in totaal max. 250m² extra vloeroppervlakte. Het Rijksvastgoedbedrijf wil op dit moment maximale flexibiliteit laten voor deze commerciële ruimtes, dus een eventuele entresol wordt niet meegenomen deze aanvraag om de functiewijziging te verplaatsen.

Het voorstel is om in de functieaanduiding in het midden te laten waar precies 'horeca tot en met categorie 1' en waar 'detailhandel' moet komen, omdat dit ook afhangt van de vraag die er is van ondernemers om zich hier te willen vestigen.

In principe wil het Rijksvastgoedbedrijf de huidige ondernemers en bedrijven uit P2 laag de kans geven om in de nieuwe situatie terug te keren, mits zij dat ook willen onder marktconforme voorwaarden. Hierbij dient wel gerealiseerd te worden dat ze tijdens de verbouwing tijdelijk een andere locatie zullen moeten vinden.

Figuur 27: Voorstel voor nieuwe zone met functieaanduiding voor 'horeca tot en met categorie 1' en/of 'detailhandel' in P2 plint (blauw)

Het verplaatsen van de plek in het Paleis van Justitie voor horeca en detailhandel naar de hoek van de plint van de P2 toren, heeft verschillende redenen:

ambitie plinten

Legenda:

- Publieke levendige begroening
- Publieke levendige begroening NS
- Publieke levendige plint op +1
- Aantel levendige (wisselende) begroening
- Aantel levendige slim onder het maaiveld
- Aantel levendige (wisselende) slim op +1
- Locatie voor functionele begroening
- Ontwikkellocatie

Ten tweede wordt de plint van het P_VJ transparanter en daarmee aantrekkelijker gemaakt. Op dit moment is vrijwel de gehele gevel van het P_VJ aan de Theresiastraat een relatief dichte uitstraling. In de Eyeline Skyline hoogbouwnota (RIS298448) van de gemeente Den Haag is opgenomen dat plinten van gebouwen minimaal 4,5 meter hoog zijn en voor 50% transparant. De toekomstige plint van de P2 toren wordt een dubbelhoge plint van minimaal 8 meter hoog en voor minimaal 50% transparant. Hiermee voldoet deze plint ruimschoots aan de richtlijn van de gemeente. Er zal gebruik worden gemaakt van materialen die de plint van het gebouw een transparant, open en uitnodigend karakter geven. Dit geldt zowel voor de plint van de P2 toren (figuur 29) waar de nieuwe locatie voor horeca en/of detailhandel wordt voorgesteld, maar ook voor de plint van het uitgebouwde P1 gebouw aan de Theresiastraat (figuur 30). Daar wordt de plint ingericht als flexibele expositieruimte, waardoor het een aantrekkelijke, levendige plint wordt om langs te lopen en naar binnen te kijken en je als voorbijganger letterlijk een inkijk krijgen in het reilen en zeilen binnen het Paleis van Justitie. We achten het ongepast om een Paleis van Justitie met gezaghebbende uitstraling te combineren met een horeca

of detailhandel invulling in de plint. Hieruit is het voorstel voortgekomen deze te verplaatsen naar het P2 gebouw, dat een kantoorfunctie heeft.

Figuur 29: Impressie van het aangezicht vanaf het kruispunt Prins Clauslaan / Theresiastraat op de dubbelhoge plint van de vernieuwde P2 toren, met binnen de rode cirkel ruimte voor horeca en detailhandel. Met op de achtergrond het nieuwe gezicht van het PvJ (P1) aan de Theresiastraat, ook met een open en transparante plint.

Figuur 30: Impressie van de gevel van het uitgebouwde P1 gebouw aan de Theresiastraat met een hoge, open plint met expositieruimte en een extra brede stoep die mogelijkheid geeft tot vergroening van de straat.

Het renoveren van het Paleis van Justitie is al opgenomen als ontwikkellocatie in de Structuurvisie van het CID (2021) die daarmee moet bijdragen aan de ambities van het CID: verdichting, vergroening, verduurzaming. Ook wordt de grootschalige renovatie van het Paleis van Justitie aangekondigd in de Ontwikkelvisie Den Haag Centraal (2024). Vanuit het Rijksvastgoedbedrijf zijn wij nauw betrokken geweest bij het opstellen van deze visies en het beleid dat de komende jaren nog opgesteld wordt.

4. Participatieproces met stakeholders uit de omgeving

Met de omwonenden en ondernemers in de directe omgeving van het Paleis van Justitie Den Haag is er de afgelopen jaren regelmatig contact op verschillende manieren. De organisatie van de participatie over de renovatie van het PvJ is een gezamenlijk traject vanuit het Rijksvastgoedbedrijf, de Paleisgebruikers, opdrachtgevers van de renovatie en het Consortium PvJ. Tijdens de klankbordgroepbijeenkomsten en brede inloopbijeenkomsten is altijd ook een vertegenwoordiger van de stuurgroep aanwezig, zodat we de belangen vanuit de buurt optimaal kunnen meewegen in besluitvorming over het project. Hieronder een samenvatting van de verschillende manieren waarop de participatie is georganiseerd, met verwijzingen naar verslagen in de bijlage of op de projectwebsite. Alle verslagen van bijeenkomsten zijn ook te vinden op de [projectwebsite van het Rijksvastgoedbedrijf](#) onder Beatrixkwartier, Paleis van Justitie.

Sinds mei 2023 is er geregeld contact tussen de omgevingsmanager van het Rijksvastgoedbedrijf en de stakeholders uit de omgeving van het Paleis van Justitie (PvJ). De omgevingsmanager is in de zomer van 2023 persoonlijk kennis gaan maken met een aantal directe burens van het Paleis van Justitie en op 27 september 2023 is er gezamenlijk een informatiebijeenkomst georganiseerd in het PvJ om de directe burens uit de Adelheidstraat en Theresiastraat (ca. 75 woningen/ondernemers) te informeren over de stand van zaken van het ontwerpproces en eerste reacties op te halen. Op dat moment was het Consortium PvJ bezig met het uitwerken van een Voorontwerp (VO). De uitnodigingsbrief en het verslag van deze bijeenkomst zijn te vinden in bijlage 2.

Ook is er door het Rijksvastgoedbedrijf een communicatie- en participatieplan opgesteld voor vier projecten in het Beatrixkwartier (waaronder de renovatie van het PvJ). Hierbij is de lijn aangehouden van het participatiebeleid van de gemeente Den Haag: Participatie- en communicatieplan CID (RIS303004), het Haags Participatiekompas en de Participatiegid (RIS315612).

Vanuit het Rijksvastgoedbedrijf en de Paleisgebruikers wordt sinds oktober 2023 actief breed gecommuniceerd over het PvJ via de toen gelanceerde projectwebsite van de projecten van het Rijksvastgoedbedrijf in het Beatrixkwartier. In december 2023 zijn ca. 3000 adressen uit de wijk per brief op de hoogte gesteld van de plannen voor de verschillende projecten van het Rijksvastgoedbedrijf, waaronder de renovatie van PvJ. Via deze brief is men doorverwezen naar de, en uitgelegd hoe je je kunt aanmelden voor nieuwsberichten (bijlage 3).

Begin 2024 is er een brief verstuurd naar de ca. 75 direct omwonenden/ondernemers over het oprichten van de klankbordgroep directe burens en het verzoek om bij interesse hiervoor aan te melden (bijlage 4). Hiervoor zijn 10 aanmeldingen binnen gekomen (7 bewoners en 3 ondernemers) en met deze groep mensen zijn in 2024 drie avonden bij elkaar gekomen voor een klankbordgroep bijeenkomst waarin we hen informeerden over de stand van zaken van het ontwerp, in gesprek gingen over zorgen en wensen en hun vragen zo goed mogelijk hebben proberen te beantwoorden tijdens de bijeenkomst of in het verslag. De klankbordgroep bijeenkomsten vonden plaats op 4 maart, 22 mei en 20 november. De verslagen en andere tussentijdse terugkoppelingen zijn na te lezen in bijlage 5.

Na vaststelling van het VO door de stuurgroep van het project is er op 13 november 2024 een brede inloopbijeenkomst georganiseerd in De Plint waarvoor stakeholders en omwonenden in een straal van 250m rondom de projectlocatie per brief uitgenodigd. Op informatiepanelen was te lezen over verschillende onderwerpen: algemene informatie over het project, het voorlopig ontwerp van het gebouw en de openbare ruimte, de resultaten van het bezonningsonderzoek en het proces en de voorlopige planning. Er waren medewerkers van het Rijksvastgoedbedrijf en het Consortium PvJ en het Paleis van Justitie aanwezig voor toelichting, ophalen van reacties en het beantwoorden van vragen. Vanuit de gemeente Den Haag werd hier ook informatie getoond over de Ontwikkelvisie Den Haag Centraal en waren ook een aantal collega's aanwezig. Het verslag van deze brede bijeenkomst is bijgevoegd als bijlage 6.

Naast een bijeenkomsten met de buurtbewoners, hebben we ook contact gehad en gesprek gevoerd met de (vertegenwoordigers van de) eigenaren van de studentenwoningen aan de overzijde van de Theresiastraat. Tot en met 2024 waren deze in eigendom van Wooninvest en sinds 1 januari 2025 van Duwo. Uit eerste gesprekken met Duwo lijken er geen grote bezwaren te leven bij Duwo ten aanzien van de (beperkte) extra beschaduwning van de studentenwoningen aan de Theresiastraat.

Eerder is in de inhoudelijke ruimtelijk onderbouwing op een aantal plekken aangehaald wat er met de opmerkingen en feedback van de stakeholders gedaan is in het ontwerpproces. Door het organiseren van een zorgvuldig proces waarin we open het gesprek hebben kunnen voeren met de belangrijkste stakeholders uit de omgeving van het Paleis van Justitie, is het belang van de omgeving steeds serieus meegewogen door de stuurgroep bij het nemen van besluiten.

Bijlagen

- Onderzoek:
 - o Bijlage 1: Bezonningsonderzoek renovatie Paleis van Justitie, uitgevoerd door ABT
- Participatieverslagen:
 - o Bijlage 2: Uitnodigingsbrief aan directe burens voor gesprek over PvJ op 27 september 2023 en verslag van deze bijeenkomst
 - o Bijlage 3: Breed verstuurd brief over projecten in Beatrixkwartier in december 2023
 - o Bijlage 4: Uitnodigingsbrief aan directe burens PvJ voor aanmelden klankbordgroep 24 januari 2024
 - o Bijlage 5: Verzameling van verslagen van drie bijeenkomsten met klankbordgroep directe burens in 2024
 - o Bijlage 6: Uitnodigingsbrief voor brede bijeenkomst PvJ renovatie
 - o Bijlage 7: Verslag en panelen van de brede inloopbijeenkomst op 13 november 2024
- Aanvullende bijlagen (14 april 2025)
 - o Bijlage 8: KLIC melding met kabels en leidingen
 - o Bijlage 9: notitie milieuaspecten
 - o Bijlage 10: notitie mobiliteit
 - o Bijlage 11: notitie windhinder
 - o Bijlage 12: tekeningenset